

KODEX CHOVÁNÍ ČVT

Schváleno výkonnou radou

7.10. 2024

Účinnost od 1. 11. 2024

OBSAH

1	ÚVOD	2
2	ZÁKLADNÍ PRINCIPY NAŠÍ PRÁCE	2
3	ZÁVAZNOST KODEXU	3
4	STANDARDY CHOVÁNÍ	3
5	PORUŠENÍ KODEXU	6

1 ÚVOD

- Člověk v tísní, o.p.s. (dále jen ČvT) je nevládní nezisková organizace hlásící se k myšlenkám humanismu, svobody, rovnosti a solidarity. Lidskou důstojnost a svobodu považujeme za základní hodnoty. Věříme, že lidé žijící kdekoli na světě mají mít právo rozhodovat o svých životech v souladu se *Všeobecnou deklarací lidských práv*¹.
- ČvT podporuje demokracii a zasazuje se o ochranu lidských práv doma i v zahraničí. V České republice poskytujeme poradenské a vzdělávací služby, které mají za cíl zlepšení sociální situace ohrožených nebo znevýhodněných jedinců a rodin. Zároveň poskytujeme humanitární a rozvojovou pomoc po celém světě.
- ČvT usiluje o otevřenou, informovanou a angažovanou společnost s odpovědným přístupem k řešení problémů. Chceme aktivně přispívat k tomu, aby kulturní, etnické, rasové a jiné odlišnosti byly vnímány jako zdroj vzájemného obohacení, nikoli jako zdroj konfliktů.
- ČvT je součástí občanské společnosti. Osobní nasazení našich zaměstnanců, dobrovolníků a partnerů jak v České republice, tak ve všech zemích, kde pracujeme, tvoří hlavní pilíř naší činnosti. Neobejdeme se však bez důvěry a podpory, kterou nám poskytují jednotlivci, firmy, vlády i mezinárodní instituce.

2 ZÁKLADNÍ PRINCIPY NAŠÍ PRÁCE

- Účelem tohoto Kodexu je:
  - ochrana jednotlivců před neetickým jednáním, s přednostní ochranou pro zranitelné skupiny a osoby v mocensky (či jinak) nevýhodném postavení,
  - ochrana majetku organizace,
  - vytvářet, udržovat a prohlubovat důvěru veřejnosti (klientů sociálních služeb, příjemců pomoci, partnerů i dalších osob) vůči ČvT,
  - přispět k vytváření vzájemného respektu a důvěry mezi spolupracovníky ČvT a motivovat je k etickému jednání.
- Veškeré formy zneužívání moci jsou v rozporu s našimi základními hodnotami a přesvědčením o právu na lidskou důstojnost.
- ČvT se zavazuje vynaložit veškeré úsilí k zajištění vysoké kvality práce nejen svých zaměstnanců, ale i partnerských organizací a dalších spolupracovníků. Naším cílem je dosahovat v každodenní činnosti nejlepších možných výsledků a zároveň dodržovat etické normy odpovídající nejvyšším očekávatelným standardům.
- Kodex stanoví pravidla pro všechny spolupracovníky ČvT i pro další subjekty uvedené v kapitole *Rozsah působnosti*. Chování, které je v rozporu s tímto Kodexem, je nepřijatelné a může vést k disciplinárnímu řízení a ukončení spolupráce.
- S vědomím kulturních a legislativních odlišností všech zemí, ve kterých ČvT působí, vychází tento Kodex z mezinárodních právních standardů, univerzálních zásad obdobných kodexů chování a ze závazku podporovat a respektovat univerzální, přirozená, nezczitelná a nedělitelná základní lidská práva formulovaná zejména ve *Všeobecné deklaraci lidských práv*, *Úmluvě OSN o právech dítěte* a *Úmluvě OSN o odstranění všech forem diskriminace žen* a dalších univerzálních a regionálních mechanismech ochrany lidských práv; v textu Kodexu jsou tato práva souhrnně označována jako „základní lidská práva“.

¹ Všeobecná deklarace lidských práv byla schválena Valným shromážděním [Organizace spojených národů](#) dne 10. prosince 1948.

- Kodex tvoří společný základ směrnic, které dále rozvádějí hodnoty a pravidla v Kodexu zakotvená. Tyto směrnice představují stěžejní pilíř pro práci ČvT a je třeba je vnímat spolu s Kodexem jako jeden celek závazných pravidel. Jedná se o tyto směrnice:
  - *Protikorupční směrnice*
  - *Směrnice o střetu zájmů*
  - *Směrnice o whistleblowingu*

3 ZÁVAZNOST KODEXU

- Kodex je závazný pro všechny zaměstnankyně a zaměstnance, další pracovníky ČvT pracující na plný i částečný úvazek, dobrovolníky, stážisty, konzultanty či praktikanty, členy dozorců a správní rady a veškeré další osoby vystupující jménem ČvT (dále jen „**spolupracovníci**“). Kodex je závazný i pro spolupracovníky sesterské organizace ČvT – People in Need UK, se sídlem ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku.
- Kodex je základním souborem pravidel, který platí pro celou organizaci. Jednotlivé sekce ČvT mohou vypracovat další upřesňující vnitřní pravidla, avšak tato musí vždy respektovat Kodex a být s ním v souladu.
- Kodex se může vztahovat na partnerské organizace nebo organizace podporované Člověkem v tísní, nemají-li vlastní kodex či jiný obdobný předpis zakotvující zásady stanovené tímto Kodexem. Pokud třetí osoby budou pracovat s klienty sociálních služeb či příjemci pomoci ČvT, je nutné zvážit, zda se bude Kodex vztahovat i na ně.
- Spolupracovníci ČvT se řídí Kodexem v pracovní době vždy a mimo pracovní dobu tehdy, pokud jejich aktivity a chování mohou mít vliv na pověst a dobré jméno organizace či s ní mohou být spojovány. Na zahraničních misích ČvT však Kodex platí v pracovní době i mimo ni, a to bez výjimky.

4 STANDARDY CHOVÁNÍ

Spolupracovníci ČvT se zavazují dodržovat níže uvedené **nejvyšší standardy** osobního a profesního chování a **pravidla**:

4.1 Zákaz diskriminace a šikany, obtěžování a zastrašování

- Všichni lidé na celém světě mají nárok na důstojné zacházení. Veškeré formy diskriminačního jednání na základě rasy, pohlaví, náboženského vyznání, přesvědčení či názorů, společenského postavení, barvy pleti, národnostního nebo etnického původu, sociálně-ekonomického statusu, věku, znevýhodnění, sexuální orientace či jiných odlišností jsou zakázány. ČvT se zavazuje k vytváření bezpečného prostředí, ve kterém je účinně bráněno jakémukoliv takovému diskriminačnímu jednání.
- Spolupracovníci ČvT jsou povinni jednat s každým člověkem, se kterým přijdou do styku při výkonu své práce, zejména ke klientům sociálních služeb a příjemcům pomoci, svým kolegům a partnerským organizacím s respektem a zdržet se jakéhokoliv diskriminačního jednání, ponižování, pokořování či psychického zneužívání, včetně šikany a zneužití mocenského postavení.
- Psychické a fyzické násilí, s výjimkou krajní nouze a nutné obrany, je naprosto nepřijatelné.
- Nepřiměřený, agresivní či hrubý verbální i písemný projev je nepřipustný. Spolupracovníci ČvT komunikují a chovají se tak, aby jejich jednání bylo adekvátní k dané situaci a jejich pozici. Takovým chováním přispívají k vytváření pozitivního vnímání organizace.
- ČvT očekává od svých spolupracovníků čestné a poctivé jednání.

4.2 Ochrana dětí a zákaz sexuálního či jiného zneužívání

- Zneužívání nebo využívání dětí i dospělých způsobem či k činnostem, které jsou jakkoliv v rozporu se základními lidskými právy, je zakázáno.
- ČvT klade důraz na ochranu a blaho dětí ve všech svých programech. Jakékoli jednání, které by mohlo dětem způsobit újmu, včetně fyzického či psychického násilí nebo zanedbávání, je zakázáno.
- Jakýkoliv sexuální vztah s dítětem je zakázán bez ohledu na věkovou hranici nebo na souhlas dítěte. Dítětem je osoba mladší 18 let². Jako omluvu nelze použít ani argument, že osoba vypadala starší.
- Jakákoliv forma sexuálního násilí a agrese, včetně sexuálního vykořisťování, zneužívání či obtěžování, je zakázána. Je rovněž zcela nepřijatelné, aby spolupracovníci ČvT zneužívali svou pozici k vyžadování sexuálních či jiných služeb. Nepřípustné jsou i vztahy mezi spolupracovníky ČvT a klienty sociální služby nebo příjemci pomoci, neboť takový vztah je založen ze své podstaty na nerovné mocenské dynamice.
- ČvT zakazuje jakékoliv chování nebo projevy se sexuálním podtextem, které mohou vyvolat pocit ohrožení nebo ponížení, včetně nevhodných výroků a narážek se sexuálním podtextem, nežádoucího fyzického kontaktu či sdílení nevhodných materiálů, ať už prostřednictvím e-mailů, sociální sítí či jinak.
- Chování zneužívající zranitelnost jiných osob v nejširším možném smyslu (sexuálním, ekonomickém, sociálním atd.) je zakázáno. ČvT odsuzuje výměnu peněz, zboží, služeb či jiných výhod za sexuální služby.

4.3 Zákaz účasti na nezákonných aktivitách nebo na aktivitách ohrožujících činnost a dobré jméno ČvT

- ČvT je politicky a nábožensky nestranná organizace. Nepodílí se na politických aktivitách nebo na propagaci náboženských hodnot způsobem, který by mohl negativně ovlivnit cíle organizace nebo poškodit či ohrozit vnímání ČvT jako nestranného obhájce lidské důstojnosti, základních lidských práv a demokracie.
- Soukromé politické aktivity spolupracovníků nejsou v rozporu s tímto Kodexem, pokud jsou jasně oddělené od činnosti ČvT a nemohou být s organizací žádným způsobem spojovány. Účast našich spolupracovníků na politických aktivitách nebo propagace vlastních náboženských hodnot může být v některých zemích působení omezena či zakázána, a to v případech, kdy by mohla negativně ovlivnit cíle práce ČvT nebo poškodit vnímání ČvT jako politicky a nábožensky nestranné organizace a kdy zároveň není takovéto omezení či zákaz v rozporu s předpisy dané země.
- Porušování zákonů, které by mělo negativní dopad na jednotlivce nebo majetek organizace, je nepřijatelné, stejně jako jakákoliv podpora trestné činnosti. Zakazuje-li však Kodex účast na nezákonných nebo trestných činnostech, neplatí takový zákaz pro aktivity, které jsou sice v dané zemi považovány z hlediska místních předpisů či z rozhodnutí místních úřadů za nezákonné, avšak jsou výrazem podpory či uplatňování základních lidských práv.
- Spolupracovníci ČvT působící v zahraničí jsou povinni dodržovat právní předpisy a respektovat kulturní normy platné v dané zemi s výjimkou případů, kdy jsou tyto právní či kulturní normy v rozporu s právními standardy, univerzálními principy a základními lidskými právy, jejichž ochrana je součástí tohoto Kodexu, nebo je podkopávají.

² Úmluva o právech dítěte. V České republice je hranice věku pro sexuální styk stanovena na 15 let a tato nižší věková hranice bude v České republice respektována v případě, že se bude jednat o svobodné, nevynucené a souhlasné rozhodnutí obou osob.

- Spolupracovníci ČvT dbají na to, aby se vyhnuli takovému chování či jednání, které by mohlo ohrozit činnost či poškodit pověst a dobré jméno organizace.

4.4 Zákaz korupce a střetu zájmů

- Jakékoli korupční či podvodné jednání je zakázáno.
- ČvT definuje korupci jako zneužívání postavení spolupracovníků za účelem získání nezaslouženého osobního prospěchu či výhody. Zejména se jedná o případy podplácení a přijímání úplatků, půjček, odměn a provizí či poskytování a přijímání jakýchkoliv jiných protislužeb a výhod; dále o jakékoliv klamavé jednání a zpronevěru, dohody omezující pravidla otevřené soutěže a praní špinavých peněz. Další podrobnosti jsou popsány v *Protikorupční směrnici*.
- Spolupracovníci ČvT nesmí využít svou pracovní pozici k dosažení osobního prospěchu nebo výhody a musí se vyhnout jakékoliv situaci, ve které soukromé zájmy mohou být v rozporu se zájmy organizace. Základní principy a postup pro předcházení takovým situacím jsou uvedeny ve *Směrnici o střetu zájmů*.
- ČvT považuje za střet zájmů situace, kdy je ohroženo nebo zpochybněno nestranné a objektivní plnění pracovních povinností nebo nezaujaté rozhodování spolupracovníků z důvodu střetu s jeho osobními, rodinnými, politickými, ekonomickými či jinými zájmy.

4.5 Zákaz poškozování majetku a zneužívání informací

- Majetek, finanční prostředky a další zdroje ČvT je třeba využívat odpovědně, v zájmu organizace a v souladu s příslušnými směrnici. Majetek ČvT nesmí být využit k nezákonné činnosti³. Veškeré svěřené prostředky a poskytované služby musí být využity přiměřeně a zodpovědně. Úmyslné nebo hrubou nedbalostí způsobené škody na majetku organizace představují porušení Kodexu.
- Citlivé informace (např. personální a finanční), které by poškodily či ohrozily činnost organizace, její klienty a spolupracovníky, jakož i citlivé informace související s aktivitami ČvT podléhající upřesňujícím pravidlům sekcí, není dovoleno sdílet mimo organizaci ústně, písemně, prostřednictvím médií, sociálních sítí nebo jinak, s výjimkami situací, kdy to vyžaduje zákon, avšak vždy za podmínky dodržení stanovených bezpečnostních pravidel a protokolů. Sdílení takových údajů v rámci organizace je možné pouze mezi osobami oprávněnými disponovat takovými údaji.
- Nakládání s osobními údaji a jejich ochranu upravuje samostatná *Směrnice o zpracování osobních údajů*.

4.6 Odpovědnost za zdraví a bezpečnost

- Spolupracovníci jsou povinni dodržovat bezpečnostní předpisy platné v České republice i v zahraničí.
- Spolupracovníci ČvT jsou povinni chovat se tak, aby neohrožovali své vlastní zdraví a bezpečnost ani zdraví a bezpečnost svých kolegů a dalších osob. Tento zodpovědný přístup je vyžadován také ve vztazích k partnerským organizacím a klientům sociálních služeb a příjemcům pomoci
- Spolupracovníci ČvT nesmí požívat alkoholické nápoje a užívat jiné návykové látky na pracovišti a v pracovní době i mimo pracoviště a vstupovat na pracoviště pod jejich vlivem. Zákaz požívání alkoholických nápojů se nevztahuje na zaměstnance, u nichž požívání těchto nápojů je součástí plnění pracovních úkolů nebo je s plněním těchto úkolů obvykle spojeno.

³ Nezákonnými činnostmi nejsou v kontextu tohoto odstavce takové aktivity, které sice v dané zemi jsou považovány za zakázané, avšak jsou výrazem podpory či uplatňování základních lidských práv.

5 PORUŠENÍ KODEXU

- Porušení Kodexu se oznamuje způsobem podle *Směrnice o whistleblowingu*, která stanoví postup pro podání oznámení, rozlišuje závažná (viz tabulka) a méně závažná porušení Kodexu a zároveň vysvětluje celý proces šetření podaných oznámení. Závažná porušení Kodexu musí být oznámena vždy a za všech okolností.
- Každé oznámení porušení Kodexu bude prošetřeno, a to bez zbytečného odkladu, důkladně, důvěrně a citlivě.
- Osoba, na kterou bylo podáno oznámení, má právo vysvětlit své chování a reagovat na vznesená obvinění; až do ukončení šetření je na ni nahlíženo jako na bezúhonnou. Pokud z podstaty oznámení nebo šetření vyplývá potřeba postavit šetřenou osobu mimo výkon její dosavadní funkce, postupuje se podle *Směrnice o whistleblowingu*.
- ČvT podnikne veškeré nezbytné kroky proti jakékoli formě odvetných opatření vůči osobám, které oznámily porušení Kodexu, osobám provádějícím šetření nebo osobám, na které bylo oznámení podáno, pokud šetření nebylo ukončeno nebo bylo oznámení shledáno jako nedůvodné.
- Vědomě nepravdivá obvinění podaná s úmyslem poškodit jinou osobu jsou naprosto nepřijatelná a považují se za závažné porušení Kodexu. Kromě disciplinárních kroků mohou být taková obvinění předána orgánům činným v trestním řízení pro další šetření